

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 29.6.2022
COM(2022) 324 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Actualizarea politicii de coeziune – Asistență flexibilă pentru teritorii (FAST-CARE) –
pentru a aborda consecințele agresiunii ruse**

1. Introducere

Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei a adus provocări noi și neașteptate pentru Uniunea Europeană și pentru întreaga lume. Deși societățile noastre se redresează încă în urma pandemiei de COVID-19, invazia rusă a provocat război și distrugerii, a sporit instabilitatea geopolitică și a perturbat economia mondială.

UE continuă să fie solidară cu Ucraina și cu poporul său. Începând din 2014, UE și statele sale membre au contribuit cu peste 1 miliard EUR sub formă de ajutor umanitar și de ajutor pentru redresare rapidă pentru această țară. De la începutul invaziei ruse din Ucraina, acest sprijin a fost intensificat, totalizând peste 4 miliarde EUR sub formă de asistență macrofinanciară, sprijin bugetar, asistență de urgență, răspuns în situații de criză și ajutor umanitar, pentru consolidarea rezilienței economice, sociale și financiare a Ucrainei. De asemenea, UE a mobilizat asistență militară suplimentară în valoare de 2 miliarde EUR în cadrul Instrumentului european pentru pace. În plus, UE a reacționat rapid și decisiv la invazia Rusiei prin adoptarea de sancțiuni care vor avea consecințe masive și grave pentru această țară.

Începând cu 24 februarie, UE a înregistrat brusc un aflus ridicat de persoane care au fugit din calea agresiunii ruse. Până în prezent, au sosit în Uniune peste 6,2 milioane de resortisanți ucraineni. Deși o parte au început să se întoarcă în Ucraina, iar fluxurile de intrare încep să se stabilizeze încet, cifrele sunt încă semnificative și continuă să crească. Impactul aflusului variază de la un stat membru la altul. Unele state membre și regiuni au înregistrat o proporție foarte mare de sosiri, numărul persoanelor cărora li s-a acordat protecție temporară depășind 1 % din populația națională în opt state membre și 3 % în Polonia și Cehia.

Eforturile depuse pentru a primi persoanele strămutate și a facilita rapid integrarea acestora pe durata șederii lor în UE sunt fără precedent. Inițiativele statelor membre au fost multiplicat de autoritățile locale și de societatea civilă, care continuă să se afle în prima linie a eforturilor de a răspunde nevoilor umanitare, inclusiv în ceea ce privește adăpostirea, îmbrăcăminte, articolele de igienă și sprijinul psihologic.

UE a oferit sprijin prin măsuri și finanțare fără precedent pentru a răspunde nevoilor persoanelor strămutate¹. UE a activat pentru prima dată Directiva privind protecția temporară², acordând protecție temporară imediată și colectivă persoanelor care fug din calea agresiunii ruse. Statutul de protecție temporară oferă acces la asistență medicală, la educație și la piața muncii, iar aproximativ jumătate de milion de copii din Ucraina beneficiază în prezent de școlarizare în țările care găzduiesc refugiați.

Sprijinul acordat de Uniune în cadrul mecanismului de protecție civilă al Uniunii (RescEU) a fost, de asemenea, mobilizat imediat, împreună cu fondurile pentru afaceri interne încă

¹ COM(2022) 131 final – Primirea persoanelor care fug din calea războiului din Ucraina: pregătirea Europei pentru a răspunde nevoilor acestora.

² Decizia de punere în aplicare (UE) 2022/382 a Consiliului de constatare a existenței unui aflus masiv de persoane strămutate din Ucraina.

disponibile pentru perioada 2014-2020. În plus, ca urmare a evenimentului de strângere de donații, „Stand Up for Ukraine” („Susținem Ucraina”), sunt mobilizate 400 de milioane EUR din fondurile pentru afaceri interne ca asistență de urgență pentru cele mai afectate state membre. O parte din aceste fonduri vor fi destinate autorităților locale și regionale și organizațiilor societății civile care, ca recunoaștere a rolului esențial pe care îl joacă acestea în asigurarea primirii inițiale a persoanelor strămutate din Ucraina.

Având în vedere necesitatea de a soluționa urgent situația, au fost adoptate mai multe propuneri pentru a spori flexibilitatea fondurilor de coeziune cu scopul de a sprijini statele membre. Pachetele succesive ale Acțiunii de coeziune pentru refugiații din Europa (CARE)³ ajută statele membre să ofere sprijin de urgență și acces la servicii precum locuințe de urgență, aprovizionarea cu alimente și apă sau îngrijiri medicale.

CARE a permis, în special, utilizarea flexibilă a Fondului european de dezvoltare regională (FEDR) și a Fondului social european (FSE) în cadrul programelor de coeziune din perioada 2014-2020 pentru proiecte care vizează aceste provocări legate de migrație, aplicând eligibilitatea retroactivă de la data invaziei, pentru ca toate acțiunile care au fost întreprinse imediat pentru acoperirea nevoilor conexe ale refugiaților să poată fi sprijinite de UE.

În plus, a fost introdus un cost unitar adaptat, cu scopul de a reduce sarcina administrativă pentru beneficiari și pentru administrațiile statelor membre în contextul abordării acestor provocări.

De asemenea, posibilitatea de a primi rambursarea integrală a cheltuielilor declarate Comisiei a fost prelungită până la 30 iunie 2022, iar prefinanțarea din resursele REACT-EU a fost majorată substanțial, cu o sumă adițională de 3,5 miliarde EUR sub formă de plăți în avans pentru a reduce sarcina asupra finanțelor publice ale statelor membre.

Statele membre pot utiliza deja această finanțare în vederea dezvoltării unor soluții adaptate pentru integrarea pe termen lung a resortisanților din țările terțe, prin investiții în locuințe, educație, ocuparea forței de muncă, sănătate, incluziune socială și îngrijire sau alte servicii sociale. Totuși, este esențial ca ele să efectueze rapid ajustări ale programelor lor pentru a asigura fluxurile de finanțare acolo unde este cea mai mare nevoie de ele.

În pofida tuturor eforturilor depuse, nevoile continuă să crească. Numeroase părți interesate din cadrul societății civile, al autorităților locale și regionale și al statelor membre au adus în atenția Comisiei dificultățile specifice întâmpinate în ceea ce privește sprijinirea persoanelor care fug din calea agresiunii ruse. Preocupările lor au fost reiterate de Parlamentul European și, de asemenea, de Consiliul European⁴, care a invitat Comisia, în cadrul reuniunii sale speciale din 30-31 mai, „să prezinte noi inițiative pentru a sprijini acest efort, cu respectarea cadrului financiar multianual”.

³ Regulamentul (UE) 2022/562 de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1303/2013 și (UE) nr. 223/2014 (JO L 109, 8.4.2022, p. 1).

Regulamentul (UE) 2022/613 de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1303/2013 și (UE) nr. 223/2014 (JO L 115, 13.4.2022, p. 38).

⁴ Concluziile Consiliului European din 30-31 mai 2022.

În continuarea eforturilor anterioare, Comisia a adoptat astăzi un set suplimentar de măsuri pentru a spori și mai mult flexibilitatea politicii de coeziune în vederea abordării consecințelor războiului și pentru a furniza lichidități în valoare de 3,5 miliarde EUR. Aceste măsuri, care alcătuiesc pachetul FAST-CARE, vor contribui la asigurarea unui acces mai ușor și mai rapid al statelor membre la finanțare pentru a răspunde nevoilor persoanelor care fug din calea războiului din Ucraina, continuând totodată să sprijine redresarea regiunilor Europei.

2. Asistența flexibilă suplimentară acordată în cadrul politicii de coeziune pentru abordarea consecințelor războiului

Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei a dus la un aflux fără precedent de persoane strămutate, a exacerbât creșterile prețurilor la produsele de bază, inclusiv la energie și alimente, și a produs noi blocaje la nivelul lanțurilor de aprovizionare. Abordarea acestor provocări se adaugă sprijinului fără precedent acordat pentru combaterea pandemiei și pentru consolidarea redresării, împovărând și mai mult finanțele publice ale statelor membre. Prin urmare, nivelul deficitului și cel al datoriei au crescut și se preconizează că vor rămâne peste nivelurile din perioada anterioară pandemiei în majoritatea statelor membre în anii următori.

În acest context, Comisia propune un set cuprinzător de măsuri în cadrul politicii de coeziune, care să completeze inițiativele adoptate până în prezent. Asistența flexibilă pentru teritorii (FAST-CARE) va completa măsurile CARE⁵ și se bazează pe doi piloni: pe de o parte, propuneri legislative care oferă o flexibilitate suplimentară în cadrul politicii de coeziune și o prefinanțare suplimentară și, pe de altă parte, măsuri complementare, fără caracter legislativ, care urmăresc să optimizeze utilizarea eficace a fondurilor și să răspundă la nevoile emergente.

Printre măsurile legislative propuse se numără:

- O prefinanțare suplimentară, în valoare de 3,5 miliarde EUR, care urmează să fie plătită în 2022 și 2023 și care va oferi lichidități suplimentare rapide tuturor statelor membre.
- O rată de cofinanțare de până la 100 % pentru prioritățile care promovează integrarea socioeconomică a resortisanților din țările terțe în cadrul programelor pentru perioada 2014-2020, rata majorată fiind disponibilă și în cadrul programelor pentru perioada 2021-2027, până la jumătatea anului 2024, cu posibilitatea de revizuire.
- Având în vedere rolul esențial al autorităților locale și al organizațiilor societății civile care își desfășoară activitatea în comunitățile locale în ceea ce privește primirea și sprijinirea persoanelor care fug din calea agresiunii ruse asupra Ucrainei, statele membre ar trebui să se asigure că cel puțin 30 % din sprijinul oferit în cadrul priorităților relevante este acordat acestor autorități și organizații.

⁵ Propunerea este, de asemenea, în concordanță cu propunerea Comisiei din 13 aprilie 2022 de modificare a bugetului Fondului european pentru pescuit și afaceri maritime pentru perioada 2014-2020 în vederea sprijinirii operatorilor și a introducerii unor măsuri specifice pentru situații de criză.

- În cazul proiectelor care vizează provocările legate de migrație, statele membre vor putea să declare cheltuieli în vederea rambursării chiar și pentru operațiunile care sunt deja încheiate sau implementate integral la momentul selecției⁶.
- În cadrul CARE, Comisia introdusese un nou cost unitar ca modalitate simplificată pentru ca statele membre și beneficiarii să calculeze costurile eligibile ale proiectelor. Având în vedere impactul extins al agresiunii ruse, se propune majorarea acestui cost unitar la 100 EUR pe săptămână timp de 26 de săptămâni, pentru a acoperi nevoile de bază și sprijinul acordat persoanelor care au primit protecție temporară din momentul sosirii lor în Uniune.
- Se propune ca posibilitatea deja acordată de a utiliza subvenții încrucișate între FEDR și FSE să fie extinsă la Fondul de coeziune pentru a sprijini proiectele care abordează aceste provocări din cadrul programelor pentru perioada 2014-2020, indiferent de domeniul lor tradițional de eligibilitate. Acest lucru va permite mobilizarea resurselor încă disponibile în cadrul Fondului de coeziune pentru situații de urgență și în scopuri legate de integrare.
- Alte măsuri permit continuarea sprijinului pentru operațiunile neîncheiate, în vederea abordării altor consecințe ale agresiunii militare a Rusiei asupra executării fondurilor UE, cum ar fi riscul de întârzieri cauzate de creșterea prețurilor, în special la energie și la alimente, și de deficitul de materii prime, în special în sectorul construcțiilor.
- În plus, se propune o mai mare flexibilitate pentru ca sprijinul legat de refugiați să poată fi acordat pentru operațiuni din afara zonei vizate de programul care oferă finanțare, cu condiția ca acestea să se desfășoare pe teritoriul statului membru vizat. Acest lucru este necesar întrucât persoanele care fug din calea agresiunii ruse se pot deplasa pe teritoriul statelor membre și, prin urmare, poate fi nevoie de sprijin și în afara zonelor vizate de programele de finanțare.
- În cele din urmă, pentru a facilita punerea în aplicare a programelor, ar urma să se acorde o flexibilitate mai mare pentru efectuarea transferurilor în cadrul programelor fără a fi nevoie de decizii ale Comisiei, precum și un nivel sporit de flexibilitate în ceea ce privește declararea cheltuielilor la închiderea programelor.

Pe lângă măsurile de mai sus, Comisia lucrează, de asemenea, în mod activ la modalități de reducere a sarcinii administrative în cazul operațiunilor de sprijinire a integrării socioeconomice a resortisanților din țările terțe. Pe baza opțiunilor simplificate în materie de costuri (OSC) din perioada 2014-2020, Comisia va elabora, înainte de finele anului, și modalități simple de sprijinire a operațiunilor privind educația, formarea șomerilor, formarea angajaților și serviciile de consiliere legate de locul de muncă, ce urmează să fie sprijinite în cadrul FSE+ pentru perioada 2021-2027. Un nou act delegat va conține dispoziții specifice pentru resortisanții din țările terțe, cu scopul de a încuraja integrarea lor pe termen lung în UE.

⁶ Această flexibilitate se va aplica și în cazul proiectelor afectate din sectorul pescuitului și al acvaculturii, derulate în cadrul Fondului european pentru pescuit și afaceri maritime.

Pe lângă aceste propuneri legislative, Comisia va amplifica sprijinul acordat părților interesate, beneficiarilor și autorităților de management, prin intermediul a două acțiuni suplimentare fără caracter legislativ.

Aceste acțiuni fără caracter legislativ includ:

- În primul rând, modificările propuse care facilitează etapizarea proiectelor pe parcursul a două perioade de programare vor fi completate, la momentul adoptării propunerilor legislative ale Comisiei, de o actualizare a orientărilor privind închiderea programelor pentru perioada 2014-2020. Acest lucru va aduce o flexibilitate suplimentară substanțială în beneficiul proiectelor neîncheiate, prin: (i) prelungirea termenelor administrative pentru finalizarea acestora din resursele naționale; (ii) reducerea dimensiunii unor astfel de proiecte care pot fi încă incluse în conturile finale și (iii) creșterea ponderii corespunzătoare a cheltuielilor, în comparație cu cheltuielile totale stabilite pentru programele în cauză.
- În plus, în săptămânile următoare, Comisia va evalua situația autorităților contractante care întâmpină probleme în legătură cu executarea contractelor din cauza dificultăților economice cu care se confruntă contractanții ca urmare a creșterii costurilor și a dificultăților legate de lanțurile de aprovizionare. Comisia intenționează să furnizeze orientări tehnice adaptate în mod corespunzător, vizând în special clarificarea posibilităților de modificare a contractelor care există în actualul cadru juridic.

3. Concluzie

Prin prezentul pachet, UE adaptează și mai mult politica de coeziune pentru a contribui la abordarea consecințelor agresiunii ruse. Propunerile care însoțesc prezenta comunicare răspund solicitării adresate de Consiliului European de a prezenta „noi inițiative pentru a sprijini acest efort, cu respectarea cadrului financiar multianual”. Scopul acestora este să sprijine statele membre și autoritățile regionale și locale care conduc efortul de abordare a nevoilor umanitare, medicale și de integrare, oferind sprijin financiar suplimentar și mai multă flexibilitate.

Pachetul contribuie, în plus, la consolidarea rezilienței regiunilor. El este în concordanță cu obiectivul pe termen lung al politicii de coeziune de a reduce disparitățile și de a promova convergența și nu modifică structura și obiectivele politicii de coeziune din cadrul programelor sale pentru perioada 2021-2027, inclusiv obiectivele generale de accelerare a dublei tranziții verzi și digitale. Deși introduce flexibilități importante, prezentul pachet nu compromite principiul disciplinei bugetare și al bunei gestiuni financiare.

Pentru ca acest nou set de măsuri să fie eficace, este esențial ca statele membre și regiunile să valorifice rapid și pe deplin oportunitățile create de acesta, precum și de inițiativele recent adoptate. Ele oferă o flexibilitate fără precedent în ceea ce privește utilizarea fondurilor politicii de coeziune disponibile în prezent și, de asemenea, recunosc eforturile enorme depuse de statele membre și de regiuni. Coordonarea eficientă a tuturor posibilităților și tipurilor de sprijin acordate în cadrul politicii de coeziune și în cadrul altor

instrumente ale UE este esențială pentru sprijinirea tuturor persoanelor și întreprinderilor afectate de consecințele războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei.

De asemenea, este esențial ca colegiitorii să examineze și să adopte rapid măsurile legislative propuse, pentru a asigura punerea în aplicare rapidă și eficace a acestora.